

Miladu Horákovú prenasledovali fašisti a zabili komunisti

JUBILANT ONDREJ ŠOTH SI „DAROVAL“ V POHYBE STVÁRNENÝ DRAMATICKÝ PRÍBEH

Desať trestov smrti, takmer 50 doživotných trestov a tresty odňatia slobody v súhrnnej dĺžke viac ako 7800 rokov. Tieto takmer neuveriteľné čísla boli výsledkom monsterprocesov, ktorými komunistický režim v päťdesiatych rokoch minulého storočia zbavil ľudí s iným názorom. Najznámejšou obeťou tohto besnenia bola Milada Horáková.

KOŠICE. Práve jej príbeh sa rozhodol pretaviť do svojho nového autorského projektu čerstvý šesťdesiatnik, režisér a choreograf Ondrej Šoth.

Jeho unikátne multizánrové divadlo Milada Horáková uvedie dnes 14. februára na Malej scéne Štátneho divadla Košice vo svetovej premiére baletný súbor.

Režisér a choreograf Ondrej Šoth oslávil šesťdesiate narodeniny na konci januára. O spracovaní príbehu Milady Horákovovej pred siedmich desiatok rokov uvažoval už dávnejšie.

„Odkedy som sa dozvedel o jej osude, mám pocit, že to je jeden z najväčších dramatických príbehov 20. storočia. Asi pred piatimi rokmi som začal vážne uvažovať o jeho spracovaní v inscenácii. Napokon som sa skôr dostal k Denníku Anny Frankovej. Ale keď som dostal otázku, akéj téme by som sa chcel vo svojej 'jubilejnej' sezóne venovať, moja odpoveď bola jasná,“ hovorí Ondrej Šoth.

Milada Horáková bola nespravodlivo odsúdená a popravená v najväčšom z vykonštruova-

ných politických procesov. Súčasťou „procesu s vedením záškodníckeho spiknutia proti republike so skupinou Dr. Milady Horákovovej“ boli desiatky menších súdnych procesov po celej krajine. Márne boli žiadosti o milosť.

Vtedajší komunistický prezident Klement Gottwald aj napriek naliehaniu svetových osobností ako bol Einstein, Churchill, kardinál Griffin, Russell a mnohí iní potvrdil 24. júna svojím podpisom aj u Milady Horákovovej trest smrti.

Divadlo je len jedno

Po inscenáciách Charlie Chaplina, Denník Anny Frankovej, M. R. Štefánik prichádza umelecký šéf košického baletu Šoth s ďalšou inscenáciou, v ktorej zobrazuje zdanlivo „netanečné“ témy.

„Myslím, že divadlo je len jedno. A ja sa rád nechávam inšpirovať talentovanými ľuďmi. Už v začiatkoch ma spojenie hereckej a tanečnej energie fascinovalo. Divadlo – ako povedal Shakespeare – nastavuje zrkadlo skutočnosti. Ja žijem tu a teraz a vnímam, že tieto témy sú dnes dôležité. Hovorím o veciach, ktoré v nás rezonujú,“ hovorí Šoth.

Ako dodáva, rovnako ako spomínané inscenácie, aj Milada Horáková stvárňuje fascinujúci a dramaticky silný osud. „Pre divadlo je v tom obrovský potenciál. Zároveň ale môže byť pascou, že základné mílniky týchto príbehov sú dané a známe. A je s tým spojená – aspoň v mojom prípade – obrovská zodpovednosť. Je pre mňa zásadné, aby diváci chápali kontext, rozumeli konaniu postáv. V dnešnej dobe je tak dôležité ho-

Miladu Horákovú stvárňuje Alena Ďuránová.

FOTO: JOSEPH MARČINSKÝ

vorit o ľuďoch, ktorí ctili základné hodnoty. Ktorí nimi riadili svoj život a ktorí ho boli za svoje presvedčenie ochotní obetovať,“ vysvetľuje Šoth.

A. Ďuránová: My ľudia sme horší ako zvieratá

Šoth, podobne ako pri predchádzajúcich svojich inscenáciách, prizval k spolupráci aj netanečníkov hercov, ale aj opernú speváčku. Postavu Milady Horákovovej stvárňuje Alena Ďuránová, pre ktorú je to po Denníku Anny Frankovej druhá skúsenosť s tanečným divadlom.

„Horáková je pre mňa téma omnoho ťažšia ako Franková, ale nie po pohybovej stránke, lež po stránke tematickej, situacionej a hlavne emočnej,“ hovorí Ďuránová, ktorá podľa vlastných

slov vedela o Milade Horákovovej, ale málo. „Mizerne málo. To priznávam a je to moja hanba. Samozrejme, že som prečítala takmer všetko, čo sa dalo a videla som všetky procesy, niektoré aj niekoľkokrát. A bolo mi zle aj pri čítaní knihy a aj pri sledovaní procesov,“ priznala košická herečka. Samotný príbeh vníma z dvoch strán. „Aká veľká môže byť sila, statočnosť, pokora v jednej žene. V žene, ktorá dokáže opakovane opúšťať svoju dcéru, manžela a rodinu, aby zachránila životy iných, aby bojovala za ich slobodu, rovnoprávnosť. V žene, ktorá vydrží mučenie nacistami, mučenie komunistami. Na druhej strane, aká veľká môže byť sila a strach, túžba po moci, ovládnutí v jednom človeku. V človeku, ktorý je schopný

presvedčiť masu ľudí o svojom subjektívnom názore ako o smerodajnom pre celý národ a neváha zničiť a zabiť každého 'odporcu' s akýmkoľvek iným názorom... My ľudia sme horší ako zvieratá,“ dodáva Ďuránová.

Má čo povedať aj mladým

V postavách žalobcu, dozorca, tajného, fašistu, príslušníka NKVD a kata uvidia diváci mladého herca Jakuba Kuku, ktorý si myslí, že inscenácia by mala oslovit aj mladú generáciu.

„Najviac v tom, ako sa tvrdý komunistický režim, konkrétne v päťdesiatych rokoch, prezentoval. A uvidia, že veľký rozdiel medzi komunizmom a fašizmom nebol,“ myslí si Kuka. Podľa Ďuránovej by si mladí a tí, ktorí sú presvedčení o spravnos-

ti totalitného režimu, mali uvedomiť, že história sa opakuje: „Mladí ľudia nečítajú, nevzdeľujú sa, nezaujímajú sa o dôležité historické udalosti, o dôležité osobnosti, ktoré ovplyvnili, či už pozitívne alebo negatívne, smerovanie celého sveta a tým pádom aj našich životov. Toto predstavenie im môže ukázať, ako môžu dopadnúť oni, ich životy či životy ich najbližších, ako môžu oni sami ovplyvniť negatívne alebo pozitívne smerovanie svoje, svojej krajiny... Alebo ako môžu byť zneužití, oklamani a ovplyvnení pre blaho a šťastie jednotlivca.“

Spoluautorkou libreta a dramaturgickou novej inscenácie je Zuzana Mistríková. Zaujímavosťou je, že na začiatku roka prezidentka SR Zuzana Čaputová udelila Milade Horákovovej in memoriam ocenenie Rad bieleho dvojkríža I. triedy a zároveň Radom Ľudovíta Štúra II. triedy vyznamenala aj Zuzanu Mistríkovú, ktorá bola jedným zo študentských lídrov Nežnej revolúcie.

Kostýmy pre novú inscenáciu košického baletu navrhol Andrii Sukhanov, autormi scény sú Jaroslav a Miroslav Daubrovci, hudbou prispel Jonatan Pastirčák a film vytvoril Anton Faraonov. V titulnej postave bude alternovať aj Táňa Pauhofová, ďalšou herečkou v inscenácii je Vanda Tureková. V postave matky Milady Horákovovej sa predstaví operná sólistka Aneta Hollá, manžela Bohuslava Horáka alternujú sólisti baletu Andrii Sukhanov a Sergii Iegorov. V ďalších postavách sa predstaví takmer celý košický balet.

SVJATOSLAV DOHOVIČ

Nová hra Bábkového divadla je o spolunažívaní a tolerancii

Bábkové divadlo v Košiciach (BDK) uvedie premiéru hry O psíčkovi a mačičke.

KOŠICE. Ako na utorkovej tlačovej konferencii uviedol inscenačný tím, má ísť o vizuálne atraktívnu inscenáciu, ktorá bude reflektovať témy spolunažívania a tolerancie medzi ľuďmi s rozdielnou povahou či vlastnosťami, a to vo vzťahoch partnerských, kamarátskych i priateľských.

„Hra vychádza z knihy Rozprávky o psíčkovi a mačičke od Josefa Čapka. Túto predlohu si hra berie ako určitý model, platformu, ktorú však veľmi hravým spôsobom rozohráva priamo na javisku bábkového divadla. Táto inscenácia sa primárne nezdá dialógov tak, ako sú napísané v predlohe, ale pracuje veľmi voľne a slobodne,“ povedal režisér Braňo Mazúch.

Ako dodal, pracovali aj s ďalšími textami uvedeného autora a s motívom harmonického spolužitia neharmonických bytostí.

Interaktívna hra

Pripravovaná inscenácia sa vyznačuje množstvom interaktivity. Hra podľa jeho slov zahŕňa viaceror foriem divadla.

„Rozprávanie, keď si herec sadne a hovorí bez toho, aby sa čokoľvek dialo na javisku. Ďalšou je forma objektového divadla – vec každodennej potreby prostredníctvom animácie získava novú identitu a pre predstavivosť detí môže byť zrazu čímkoľvek živým,“ povedal s tým, že pracovali aj s tieňovým divadlom či hudobnými vstupmi.

„Objekty každodennej potreby sa snažíme povzniesť a urobiť z nich určitý znak, ktorý má potenciál rozprávať príbeh alebo byť jeho nositeľom,“ dodal Mazúch.

Slobodná tvorba

Slovensko-český inscenačný tím, ktorý v BDK pracuje prvýkrát, vedie okrem režiséra aj dramaturg Marek Turošík a scenárista Jan Brejcha.

V hre účinkujú Miroslav Kolbašský a Kristína Medvecká Heretiková.

„Na hre je pre mňa veľmi ťažká tá interakcia. Je ťažké ju 'ukočírovať', keďže deti sa chcú zapojiť. Je to princíp, podte sa hrať s nami. Skúša sa nám veľmi dobre a je to inšpiratívne v tom, že môžeme priniesť akýkoľvek nápad a nejaký sa tam zakomponuje. Boli sme v tvorbe veľmi slobodní. Nie je to tradičné bábkové divadlo s bábkami,“ povedala Medvecká Heretiková.

Premiéru hry O psíčkovi a mačičke uvedie BDK v piatok o 19.00 hod. vo svojej bábkovej sále.

(tasr)

V predstavení účinkujú dvaja herci.

FOTO: TASR